

WIELKIE
PYTANIA

GRZEGORZ
SZYMANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii zakres rozszerzony dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum)

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Sokrates i jego zainteresowanie człowiekiem.

Klasa / czas trwania lekcji:

klasa I, czas 3x45 min

Cele:

Po lekcji uczeń:

- a) charakteryzuje filozofię Sokratesa w kontekście jego nauczania;
- b) charakteryzuje filozofię Sokratesa w kontekście jego postawy moralnej;
- c) objaśnia koncepcję uprawiania filozofii poprzez autorefleksję lub samoświadomość (hasło „poznaj samego siebie”);

Pytania kluczowe: W jaki sposób Sokrates był przykładem? Czego się możemy od niego nauczyć? Czym jest etyka?

Metody/Techniki/Formy pracy

Teatrzyk Kamishibai, mapa myśli, praca z tekstem. Zastosowanie oceniania kształtującego (OK). Zajęcia przygotowane pod kątem uczniów z SPE (dysfunkcja wzroku).

Środki dydaktyczne:

- teatrzyk Kamishibai i wydrukowane postacie ludzi, mieszczące się w okienku teatrzyku (4 razy po 6 sylwetek); karteczki dla uczniów (zielone, żółte, czerwone) – do pracy z OK; nożyczki, arkusze papieru, klej; odtwarzacz CD lub mp3;
- opcjonalnie – komputery lub smartfony

Opis przebiegu lekcji:

- a) aZapisujemy na tablicy NaCoBeZU: Wiem, jakim Sokrates był człowiekiem i czego można się od niego nauczyć; Wyjaśniam czym jest etyka.
- b) Zmiana konfiguracji sali lekcyjnej na dostosowaną do teatrzyku Kamishibai – stworzenie widowni. Naprzeciw niej ustawiamy krzesła. Pozostawiamy stoliki (potrzebne jest dobre oświetlenie, szczególnie dla osób z dysfunkcją wzroku). Na stolikach tych zostawiamy nożyczki, papier i wydrukowane sylwetki.
- c) Odtwarzamy fragment z płyty CD: Józef Tischner Historia filozofii po góralsku. Sokrates. Zwracamy uczniom uwagę na metaforyczny charakter słuchowiska, w razie czego powtarzamy fragmenty.
- d) Polecamy zająć stoliki przy oknie i przygotować (wyciąć, ewentualnie pokolorować) sylwetki (to zadanie możemy zlecić uczniom z SPE). Przekazujemy też wydrukowane polecenie: Przygotujcie sylwetki ludzkie i tło, na którym wystąpią. Waszym zadaniem jest ułożyć scenkę do teatrzyku, przedstawiającą jak rozmawiał Sokrates z ludźmi na ulicy. Polecenie to należy jeszcze dodatkowo powtórzyć.

- e) Uczniowie wykorzystują materiały i przygotowane scenki. Jedna grupa obsługuje teatrzyk, pozostałe zajmują widownię. Potem zmiana. Ze względu na to, że mamy do czynienia z uczniami z SPE, pozwalamy dobrać tempo do możliwości.
- f) Proponujemy przemyśleć wnioski ze scenek tak, by móc wyjaśnić NaCoBeZU. Gdy uczniowie będą gotowi, wyłożą zielone karteczki.
- g) Uczniowie pozostają na widowni. Wykorzystujemy przygotowane przez uczniów sylwetki, by powtórzyć scenki, które wymagały poprawy. Możemy przy tym w trakcie odgrywania scenki zadawać pytania autorom na temat autorefleksji i hasła „poznaj samego siebie”.
- h) Uczniowie z SPE przygotowują mapę myśli na temat Sokratesa. Uczniowie bez SPE zapewniają wsparcie techniczne. Przez cały czas obserwujemy, czy nie pojawią się zielone karteczki.
- i) Zakończenie – wybieramy jedną lub dwie osoby z zielonymi kartkami, by podsumować zajęcia. Wprowadzamy samoocenę i ocenę koleżeńską na końcu zajęć.

Komentarz metodyczny

Zajęcia zostały przygotowane zgodnie z założeniami konstruktywizmu (patrz: program s. 2-3 i bibliografia). Podczas zajęć nauczyciel modyfikuje ćwiczenia, zadania i polecenia tak, by były one wykonywane także przez uczniów o niższym potencjale. Dla uczniów zdolnych są proponowane zadania trudniejsze. Uczniowie z SPE powinni być wspierani według indywidualnych zaleceń. Nie tworzymy z nich osobnej grupy, ale dostosowujemy zadanie do ich możliwości. Uczniowie ci otrzymują pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści i wydawanie krótkich i konkretnych poleceń, wydłużenie czasu na pracę z tekstem i wykonanie prac pisemnych, sprawdzanie stopnia zrozumienia tekstu i poleceń, zapis trudnych, nowych terminów na tablicy, zwracanie uwagi uczniom na poprawność zapisów oraz ćwiczenia utrwalające, pomoc w wykonywaniu rysunków, schematów. Przy ocenie ucznia z SPE należy wziąć pod uwagę indywidualne osiągnięcia ucznia oraz zdobyte nowe umiejętności, wkład pracy, zainteresowanie i aktywność na zajęciach. Wystawiona ocena nie może wynikać z porównania osiągnięć z innymi uczniami. Musi być wielostronna. Nauczyciel powinien stosować ocenianie kształtujące, które eliminuje stres związany z ocenianiem. Powinien udzielać informacji zwrotnej dotyczącej wiedzy i umiejętności uczniów, w tym uczniów z SPE. W scenariuszu zaproponowano także samoocenę uczniów. Przy ocenie ucznia z SPE obowiązuje zasada indywidualizacji. Ustalona ocena nie może wynikać z porównania osiągnięć z innymi uczniami. Musi być wielostronna. Podobnie indywidualizowana powinna być ewaluacja lekcji.